

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten

Van Lanschot
IBAN NL21 FVLB 0699 4622 74
BIC FVLBNL22
BTW nr. NL 0025.85.339.B01
KvK 40506331

Amersfoort, 13 februari 2024

Betreft : Consultatie betreffende mogelijke wettelijke of alternatieve maatregelen om de bijdrage van financiële ondernemingen aan de klimaattransitie te versterken
Contact : Marc van Westerlaak
Email : m.van.westerlaak@adfiz.nl

Geachte heer, mevrouw,

Wij willen graag van de gelegenheid gebruik maken om een reactie te geven op de “Consultatie betreffende mogelijke wettelijke of alternatieve maatregelen om de bijdrage van financiële ondernemingen aan de klimaattransitie te versterken” ^[1].

Wij juichen het toe dat de overheid met deze consultatie verkent wat zij kan doen om de bijdrage van de financiële sector aan de klimaat- en energietransitie te versterken. Wij zien daarvoor op zijn minst drie concrete handvatten waar de overheid kan stimuleren en coördineren:

- Samenwerken bij toenemende vraag naar verduurzaming
- Ondersteunen en faciliteren betere verzekerbaarheid duurzame innovaties
- Verlagen adviesdrempels om consumenten en MKB te activeren en te helpen bij verduurzaming

Tegelijk roepen wij op om niet te komen met extra maatregelen gericht op het **afdwingen** van het versterken van de bijdrage van de financiële sector aan de klimaat- en energietransitie. Wij zien veel meer waarde en kansen in het uitwerken van de mogelijkheden om de bijdrage van de financiële sector aan de verduurzaming te **stimuleren**. Uiteraard willen wij graag meedenken en -praten om de versnelling van verduurzaming met u en met de sector verder vorm te geven.

Wij zien een aantal ontwikkelingen waarop wij deze oproep om te richten op stimuleren baseren:

- Groeiende motivatie om te verduurzamen;
- Toenemende EU-regeldruk voor een duurzame financiële sector;
- De dreiging van verslechtering van het ondernemersklimaat in Nederland.

In deze brief werken wij deze ontwikkelingen en de thema's waar overheids-stimulansen belangrijk kunnen bijdragen verder uit. Wij geven een algemene reactie en reageren niet op elke vraag afzonderlijk.

^[1] <https://www.internetconsultatie.nl/klimaatmaatregelenfinancielesector/b1>

Inleiding en aanleiding consultatie

Uitdaging verduurzaming

Uw consultatiedocument begint met een korte omschrijving van de uitdaging waar Nederland voor staat wat betreft verduurzaming: “Onze samenleving staat voor de grote opgave om de economie te verduurzamen om zo klimaatverandering tegen te gaan. Over 27 jaar is Nederland onderdeel van een klimaatneutraal Europa, waarin de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul is teruggebracht.” De overheid spant zich hiervoor in met behulp van publieke financieringen”

Specifiek wordt ook de private financiële sector een belangrijke rol toegedicht in het realiseren van de verduurzamingsdoelstellingen. “Gezien burgers en bedrijven hun beslissingen mede baseren op de mate van financierbaarheid van hun plannen, zijn de middelen die banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders investeren en beheren ook sturend voor de financiering van een duurzame economie. Voor de nodige versnelling, is het noodzakelijk dat daarom ook meer private gelden richting de klimaat- en energietransitie stromen”, aldus het consultatiedocument.

Ontwikkelingen financiële sector

In 2019, dus ongeveer vijf jaar geleden, heeft de financiële sector in Nederland actief meegewerkt aan de totstandkoming van het nationale Klimaatcommitment¹. Met het ondertekenen van het Klimaatcommitment hebben de ongeveer 50 ondertekenaars (banken, verzekeraars, pensioenfondsen, vermogensbeheerders en hun koepels) afspraken gemaakt die moeten leiden tot het financieren van de energietransitie, het meten van en rapporteren over het CO₂-gehalte bij financiële activiteiten en het maken van actieplannen inclusief CO₂-reductiedoelstellingen.

In de voortgangsrapportage klimaatcommitment financiële sector² prijst toenmalig minister Kaag de financiële sector omdat alle ondertekenaars een actieplan hebben gepubliceerd en 90% van de ondertekenaars een reductiedoelstelling voor 2030 heeft gesteld. Minister Kaag plaatst wel een kritische noot: “Het is uit de plannen en de voortgangsrapportage echter niet altijd duidelijk op te maken hoe instellingen zulke instrumenten concreet inzetten. Op dit moment noemen de meeste actieplannen de te nemen acties, maar ontbreekt een uiteenzetting en onderbouwing van hoe deze acties in de praktijk leiden tot CO₂-reductie.”

Centrale vraagstelling consultatie

In de voortgangsrapportage klimaatcommitment financiële sector kondigt toenmalig minister Kaag ook een vervolgstap aan. Zij schrijft: “Geld speelt echter ook een eigenstandige rol. Met die wetenschap willen wij de financiële sector tijdig en optimaal ondersteunen in de volgende stap. Wij gaan daarom, en dat doen we graag samen met de sector, verkennen hoe wetgeving kan bijdragen aan het versterken van de bijdrage van financiële ondernemingen aan de duurzame transitie. Eventuele wetgeving moet het goede initiatief van de sector bekrachtigen, en de lat tussen voorlopers en achterblijvers op een hoog ambitieniveau gelijktrekken. De vraag die in de verkenning centraal staat is wat voor wetgeving het meest effectief is om de financiële

¹ <https://klimaatcommitment.nl/>

² <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-51a5dfae3a2ed6ac070a2c5525426e3069ce29c1/pdf>

sector versneld te helpen met het in lijn brengen van hun portefeuilles met de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en het afbouwen van fossiele financiering.”

Hoewel de voorliggende consultatie 25 vragen bevat, is de centrale vraag die voorligt eigenlijk al door minister Kaag verwoord: hoe kan wetgeving bijdragen aan het versterken van de bijdrage van financiële ondernemingen aan de duurzame transitie.

Ontwikkelingen

Groeiende intrinsieke motivatie

Het CBS onderzoekt periodiek de opvattingen van Nederlanders over klimaatverandering en de energietransitie³. Daaruit blijkt ondermeer dat het aantal eengezinskoopwoningen met zonnepanelen tussen 2018 en 2021 meer dan verdubbeld is. Daarnaast overweegt 26% van de huishoudens om de komende twee jaar zonnepanelen te laten plaatsen. Een knelpunt voor het plaatsen van zonnepanelen zijn de kosten.

Volgens het CBS heeft in 2023 82% van de bedrijven maatregelen genomen om de bedrijfsvoering duurzamer te maken⁴. Voor 14,4% van de bedrijven is een tekort aan financiële middelen een belemmering om te verduurzamen, staat in hetzelfde bericht van het CBS. Goed financieel advies kan eraan bijdragen om dit percentage naar beneden te krijgen.

Uit een enquête onder de leden van Adfiz blijkt dat veel financieel adviseurs actief zijn met het verduurzamen van het advies, zowel particulier als zakelijk⁵. Als het om verduurzaming bij klanten gaat, geeft zo'n 70% van de respondenten aan duurzaamheid een belangrijk thema in het advies te vinden.

Bij particuliere klanten worden in adviesgesprekken diverse duurzame onderwerpen besproken. Financiële fitheid is het meest besproken onderwerp (85%), maar ook de verduurzaming van de woning (76%) en duurzaamheid van financiële producten en beleggingen (66%) worden door meer dan de helft van de adviseurs standaard in gesprekken meegenomen. Klimatrisico's en klimaatadaptatie wordt door ongeveer de helft besproken (48%).

Zakelijk is het palet aan besproken onderwerpen op het gebied van duurzame ontwikkeling nog breder, maar wordt er nog wel minder vaak over gesproken. De duurzaamheid van producten en beleggingen wordt het vaakst meegenomen in adviezen en gesprekken (70%), gevolgd door klimatrisico's, de verduurzaming van het bedrijf, duurzaam personeelsbeleid en financieel fitte medewerkers (elk 56%).

De genoemde cijfers van het CBS en van het onderzoek van Adfiz onderschrijven het beeld dat verduurzaming de laatste jaren steeds belangrijker is geworden voor zowel particulieren als bedrijven. Daar helpen overheidsmaatregelen zoals subsidies bij. Maar de belangrijkste drijfveer achter verduurzaming is een groeiende intrinsieke motivatie van steeds meer mensen dat verduurzaming – en daarmee de benodigde klimaat- en energietransitie – noodzakelijk is. Dit leidt tot een toenemende vraag naar duurzame financiële producten en duurzaam financieel advies.

³ <https://longreads.cbs.nl/klimaatverandering-en-energietransitie-2023/>

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/42/groot-deel-van-de-bedrijven-bezig-met-verduurzamen>

⁵ <https://www.adfiz.nl/media/6152/202309-rapportage-adfiz-nulmeting-duurzaam-financieel-advies-2023.pdf>

EU-regels voor een duurzame financiële sector

De Europese Unie heeft in 2018 drie bouwstenen genoemd om een duurzame financiële sector te stimuleren. De bouwstenen zijn:

- De EU-taxonomieverordening: deze verordening heeft tot doel te voorzien in een robuust, wetenschappelijk onderbouwd classificatiesysteem waarmee niet-financiële en financiële ondernemingen in staat zijn een gemeenschappelijke definitie van duurzaamheid te delen.
- De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR): het doel van de SFDR is duurzaam beleggen te stimuleren en klanten meer inzicht te geven in beleggingsstromen, zodat klanten bewuster kunnen kiezen voor duurzaam beleggen.
- De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): deze richtlijn verplicht (grote) ondernemingen in de financiële sector om duurzaamheidsrapportages te publiceren. Ondernemingen moeten rapporteren over de effecten van hun activiteiten op mens en milieu maar ook over de wijze waarop duurzaamheidskwesties de onderneming beïnvloeden.

Deze wet- en regelgeving vanuit Europa leidt tot een flinke toename van de regeldruk op veel financiële instellingen. Het is onwenselijk die regeldruk op de financiële sector nog verder te vergroten met extra Nederlandse wetgeving. De CSRD is welliswaar van toepassing op grote financiële ondernemingen, maar deze moeten ook rapporteren over de ketenpartners. Verzekeraars zullen dus bijvoorbeeld informatie moeten uitvragen bij financieel adviseurs waarmee zij veel zaken doen. Hierdoor werkt de CSRD door in de hele financiële sector.

Wij verwachten dat de CSRD op termijn zal leiden tot meer vergelijkbaarheid van financiële ondernemingen en hopelijk ook financiële producten op het gebied van duurzaamheid. Dat zal financieel adviseurs helpen bij het meenemen van duurzaamheid als belangrijk onderwerp in het advies richting hun klanten.

Ondernemersklimaat in Nederland

Een aantal vragen in het consultatiedocument gaan over het ondernemersklimaat in Nederland. Nederland neemt nog steeds een hoge positie in als het gaat om de internationale concurrentieranglijst die door de IMD jaarlijks wordt vastgesteld⁶. Toch constateert VNO-NCW begin 2023 dat er reden is voor zorg⁷. VNO-NCW roept ondermeer op tot een stabiel en voorspelbaar overheidsbeleid en tot het voorkomen van nationale koppen op Europese regels. En dat laatste is wat er gaat gebeuren als wordt besloten om, bovenop de Europese wet- en regelgeving, ook nog Nederlandse regels te gaan stellen in een poging om de bijdragen aan het versterken van de bijdrage van financiële ondernemingen aan de duurzame transitie af te dwingen.

Extra nationale koppen op Europese wetgeving op het gebied van duurzaamheid zullen leiden tot extra drempels en tot verslechtering van het ondernemersklimaat in Nederland. De regeldruk vanuit Europa op de financiële sector is al fors en moet niet fors worden. Onze concurrentiepositie kan geschaad worden door extra regeldruk op de financiële sector. Daar is de Nederlandse economie niet bij gebaad.

⁶ <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>

⁷ <https://www.vno-ncw.nl/brieven-en-commentaren/vestigingsklimaat-brief-aan-de-vc-voor-ezk-uit-de-tweede-kamer>

Stimuleren en coördineren verduurzaming

Samenwerking bij toenemende vraag naar verduurzaming

Vanuit zowel klanten als vanuit de financiële sector zelf is de vraag naar verduurzaming de laatste jaren flink toegenomen. In de financiële sector zijn er stappen gezet om de sector zelf te verduurzamen en daarnaast om klanten, zowel particulier als zakelijk, te helpen met verduurzaming. Jaarlijks roept Adfiz marktpartijen op om initiatieven in te dienen voor het Adfiz Prestatie Onderzoek⁸. De ingediende initiatieven worden door een jury beoordeeld en de winnaar krijgt een award. Het thema “Duurzame Ontwikkeling” trekt steeds meer inzendingen en de inzendingen zijn zeer divers. Dit geeft aan dat steeds meer partijen in de financiële sector zich met verduurzaming bezig houden.

Ook vanuit de overheid wordt fors ingezet op verduurzaming, bijvoorbeeld met behulp van verduurzamingssubsidies. De verschillende vormen en soorten subsidies en de voorwaarden waaronder subsidies zijn aan te vragen, zijn niet altijd even overzichtelijk. Zo constateert de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur eind 2022: “er is sprake van een versnipperd overheidsaanbod van financiering en ondersteuning van duurzame economische projecten. De Nederlandse overheid heeft een groot aantal organisaties en fondsen opgericht om innovatie en duurzame activiteiten te stimuleren. Nederland beschikt niet – anders dan bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk en Canada – over een daadkrachtige nationale investeringsinstelling die als betrouwbare partner kan optreden voor private partijen die duurzame activiteiten willen ontplooiën of financieren.”⁹

Wij verwachten dat het beter coördineren en stimuleren van de gezamenlijke inspanningen van zowel overheden als financiële sector zal leiden tot een toenemende aandacht van particulieren voor verduurzaming en tot een groeiende intrinsieke motivatie vanuit de financiële markt zelf. Dit werkt beter dan te proberen een versnelling van verduurzaming af te dwingen met extra wet- en regelgeving.

Verzekeraarbaarheid innovaties

De roep om meer verduurzaming leidt in groot tempo tot de ontwikkeling van innovaties die helpen bij het oplossen van verschillende verduurzamingsvraagstukken. Het daadwerkelijk laagdrempelig en breed op de markt brengen van dergelijke innovaties wordt regelmatig vertraagd door de verzekeraarbaarheid ervan. Verzekeraars bepalen premies op basis van ervaringscijfers en die zijn er meestal niet voor deze innovaties.

Door meer samen te werken op de verzekeringsmarkt zou hier een oplossing voor gevonden moeten kunnen worden. Bijvoorbeeld door vanuit de financiële sector, hierin gestimuleerd en gefaciliteerd door de overheid, een waarborgfonds duurzame innovaties op te richten. Dit waarborgfonds kan fungeren als niche-verzekeraar voor duurzame innovaties en tegelijkertijd als kenniscentrum waarbij de aangesloten partijen ervaring en kennis op kunnen doen van de innovaties. Het verzekeringsrisico van de innovatie kan dan na verloop van tijd bij gewone verzekeraars ondergebracht kan worden. Dit zou tot een belangrijke versnelling kunnen leiden van verduurzaming, tot stand gekomen door samenwerking in de financiële sector en ondersteund en gefaciliteerd door de overheid.

⁸ <https://www.adfiz.nl/tags/PrestatieOnderzoek>

⁹ https://www.rli.nl/sites/default/files/advies_financiering_in_transitie_def.pdf

Waarde van advies en verduurzaming

De financieel adviseur is een belangrijke factor in het verduurzamingsvraagstuk. Financieel advies geeft mensen inzicht en grip op hun financiën. Het maakt mensen bewust van hun financiële vragen en mogelijkheden en zet mensen in beweging. Advies draagt bij aan de financiële fitheid van consumenten en bedrijven en zorgt zo voor gezondheid en geluk. Financieel advies kan een bijdrage leveren aan belangrijke maatschappelijke uitdagingen, ondermeer op het gebied van duurzame ontwikkeling. Financieel advies heeft hiermee veel waarde voor individuele burgers en bedrijven en ook voor de maatschappij als geheel.

Door financieel advies meer te stimuleren, kan de financiële adviseur bijdragen aan een versnelling van verduurzaming vanuit de financiële sector. Vanuit Adfiz ondersteunen wij onze leden door een praktisch werkprogramma Duurzame Ontwikkeling uit te rollen¹⁰. Vanuit de overheid zou financieel advies gestimuleerd kunnen worden door de toegang tot advies laagdrempeliger te maken. Er zijn verschillende manieren om dit te realiseren. Wij gaan hier graag met uw ministerie dieper op in, bijvoorbeeld tijdens een rondetafelgesprek.

Door zo op verschillende manieren en langs verschillende wegen de samenwerking in en rondom de financiële sector te stimuleren en de drempels om financieel advies voor verduurzaming aan te vragen te verlagen, wordt veel meer bereikt dan door het opleggen van nog meer regels. Daarvan is Adfiz overtuigd.

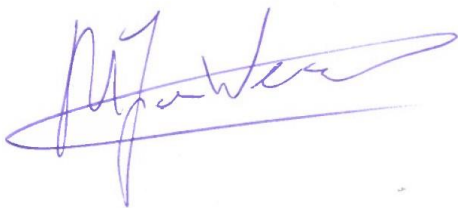
Over Adfiz

Adfiz is de branchevereniging van onafhankelijke financiële adviseurs. Drie op de vier huishoudens en nagenoeg iedere Nederlandse onderneming heeft één of meer verzekeringen afgesloten via een onafhankelijk adviseur. Bij elkaar gaat ongeveer € 40 miljard premie via het intermediair, dat is de helft van alle schade-, leven- en zorgpremies in Nederland. In de schademarkt loopt ongeveer 80% van alle verzekeringen via een financieel adviseur.

De leden van Adfiz bieden samen werk aan 15.000 mensen en bedienen zo'n 7 miljoen relaties. Het marktaandeel van de Adfiz-leden in de intermediaire distributie is 85% in de zakelijke markt en 55% in de particuliere markt.

Wij zijn uiteraard graag bereid een nadere toelichting te geven op onze inbreng.

Met vriendelijke groet,

Marc van Westerlaak
Adviseur Public Affairs en Beleid

¹⁰ <https://www.adfiz.nl/dossiers/duurzame-ontwikkeling>